

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Практичний курс перекладу (стилістичний аспект)

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Російсько-український переклад»

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший

філологічний факультет

Мова навчання українська, російська

Розробник: доцент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології Гураль Майя Ігорівна

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com/citations?hl=ru&user=WJXLNiwAAAAJ&cstart=20&page=80>

Контактний телефон: 0502830664

E-mail: m.gural@chnu.edu.ua

Консультації: Очні консультації: середа 13.00-14.00

Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю

1. Мета навчальної дисципліни:

узагальнення знань щодо стилістичної системи російської та української мов, комплексу комунікативних властивостей мовлення та творче застосування знань у практиці комунікації з врахуванням специфіки мовленнєвої ситуації. *Завдання курсу* – представити культуру мовлення як сукупність її властивостей та особливостей, познайомити студентів з основами культурно-регулятивної діяльності в галузі російської та української мови; дати поняття норми літературної мови; показати найбільш цілеспрямоване використання мовних варіантів при різних типах мовленнєвої діяльності; розглянути ті відхилення від норми на лексичному, морфологічному й синтаксичному рівнях усного й писемного мовлення, які обумовлені її функціонуванням в умовах середовища.

У процесі вивчення курсу студенти повинні отримати уявлення про ознаки й закономірності побудови комунікативно досконалого мовлення, оволодіти лінгвістичними знаннями й навичками, які забезпечують незабруднене застосування мов з метою спілкування, навчитися виявляти й виправляти стилістичні помилки.

2. Пререквізити. Основи перекладознавства. Порівняльна українсько-російська лексика і фразеологія. Практичний курс перекладу (граматичний аспект).

3. Результати навчання

Загальні компетентності: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність працювати в команді та автономно. Здатність спілкуватися іноземною мовою. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Фахові компетентності: Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних, літературознавчих та перекладознавчих напрямках і школах. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Студент повинен знати:

- систему функціональних стилів російської та української мови та мовлення;
- систему комунікативних якостей мови – структурних і функціональних;
- норми літературної мови;

- морфолого-стилістичні засоби української і російської мов;
- стилістичний аспект синтаксису російської і української мови;
- методику проведення лінгво-стилістичного та порівняльного аналізу різножанрових текстів;
- структуру й композиційні елементи зв'язного письмового тексту; особливості діалогічного й монологічного мовлення.

Студент повинен уміти:

- застосовувати отримані знання про стилі й комунікативні властивості мови як наукову основу для оцінки власного й чужого мовлення, для лінгвістичного аналізу текстів різних стилів;
- формувати навички вільного володіння мовою в рамках наукового й публіцистичного стилів;
- застосовувати навички роботи з лінгвістичною літературою;
- здійснювати повний лінгво-стилістичний аналіз різножанрових текстів;
- редагувати перекладні тексти та здійснювати їх стилістичну правку;
- визначати стилістичні функції мовних одиниць різних мовних рівнів.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	8	3	90		44			44	2	екзамен

5.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог	у тому числі				
	о	л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Стилі і форми мовлення в російській та українській мовах						
Тема 1. Предмет, мета та завдання курсу порівняльної стилістики	4		2			2
Тема 2. Порівняльна характеристика лексико-стилістичних засобів	10		4			6

Тема 3. Стилiстичнi функцiї лексичних одиниць	10		4			6
Тема 4. Порiвняльнo-стилiстичнi характеристики фразеологiї	8		2			6
Тема 5. Порiвняльнo-стилiстична характеристика словотвiрних засобiв	8		4			4
Тема 6. Стилiстика словотвору	6		2			4
Тема 7. Основнi поняття, категорiї i проблеми стилiстики й культури мовлення	6		2			4
Тема 8. Основнi способи словотворення у близькоспорiднених мовах	8		4			4
Разом за змiстовим модулем 1	60		24			36
Змiстовий модуль 2. Стилiстичнi ресурси граматичних засобiв в аспектi порiвняльнoї стилiстики						
Тема 1. Порiвняльнo-стилiстична характеристика граматичних засобiв української i російської мов	8		6			2
Тема 2. Порiвняльнo-стилiстична характеристика засобiв морфологiї близькоспорiднених мов	8		6			2
Тема 3. Порiвняльнo-стилiстична характеристика синтаксичних засобiв	12		8			4
Разом за змiстовим модулем 2	28		20			8
Всього у 2 семестрi	90		44		2	44

5.3. Самостiйна робота

№	Назва теми
1	Основнi структурнi компоненти i стилiстичнi можливостi мови.
2	Стилiстика мовних одиниць i мовних рiвнiв.
3	Стилiстика мови i стилiстика мовлення.
4	Стилiстична норма в мовi й у мовленнi (порiвняльна характеристика).
5	Стилiстика лiтературної мови й дiалектне мовлення.
6	Норма як основна категорiя теорiї культури мовлення.
7	Норми слововживання у публiчному виступi.
8	Стилiстика дiалогiв i монологiв.
9	Фонетичнi засоби стилiстики.
10	Граматична стилiстика та її одиницi.
11	Стилiстика членiв речення.
12	Росiйський (український) менталiтет i стилiстика росiйської

	(української) мови.
13	Система стилів української і російської мов (порівняльна характеристика).
14	Лексичні ресурси стилістики.
15	Стилістичні можливості багатозначних слів.
16	Стилістичні можливості омонімів.
17	Стилістичні функції синонімів і антонімів у мові художньої літератури.
18	Проблеми словотвірної стилістики російської і української мов.
19	Словотвірний потенціал іменників.
20	Словотвірний потенціал прикметників.
21	Стилістичні функції синтаксичних одиниць.
22	Стилістичні функції порівнянь.
23	Стилістичний потенціал односкладних речень у художньому мовленні.
24	Стилістичні функції фразеологізмів.
25	Фразеологічні одиниці як засіб образності у публіцистиці.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, реферат, творча робота) відповідь студента.

Формою підсумкового контролю є іспит.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно)

		з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 2								Змістовий модуль 3			40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
4	4	4	4	4	6	6	6	6	8	8		

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Функциональная и практическая стилистика русского языка / Сост. М.И. Гураль. – Черновцы: Рута, 2003. – 48 с.
2. Основи перекладознавства : навчальний посібник / За ред. А. Є. Нямцу. — Чернівці : Рута, 2008. — 312 с.
3. Основи українсько-російського перекладу. Практикум : навчальний посібник / За ред. проф. Нямцу А. Є. — Чернівці : Рута, 2008. — 352 с.
4. Теоретико-практичні аспекти перекладу іменних частин мови /Укл.: А.Г.Новосьолова, М.І.Гураль. – Чернівці: Рута, 2003. – 72 с.
5. Функціонально-стильовий аспект перекладу: Навчальний посібник /Укл.: Гураль М.І., Дащенко О.І., Новосьолова А.Г., Сорвілова Т.В., Гермаківська Т.В. – Чернівці: Рута, 2005. – 96 с.
6. Художній переклад: статус, проблеми, жанрова своєрідність. Навчальний посібник / Укладачі: Нямцу А.Є., Дащенко О.І. – Чернівці: Рута, 2008. – 96 с.
7. Типологія перекладу. Навчальний посібник / Укладачі: Нямцу А.Є., Гураль М.І. – Чернівці: Рута, 2008. – 96 с.
8. Тарангул І. Л. Теоретико-практичні проблеми художнього перекладу: Навчальний посібник. – Чернівці: Рута, 2007. – 44 с.
9. Васильева А. Н. Основы культуры речи / А. Н. Васильева. – М.: Высш. Шк., 1990. – 622 с.
10. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови / Г. Волкотруб. – Тернопіль, 2004. – 256 с.
11. Головин Б. Н. Основы культуры речи / Б. Н. Головин. – М., 1988. – 320 с.
12. Голуб И. Б. Стилистика русского языка / И. Б. Голуб. – М., 2001. – 448 с.
13. Дудик П. С. Стилiстика української мови / П. С. Дудик. – К., 2005. – 368 с.

14. Ижакевич Г. П., Кононенко В. И. и др. Сопоставительная стилистика русского и украинского языков. – К., 1980. – 208 с.
15. Ильяш М. И. Основы культуры речи / М. И. Ильяш. – К., Вища школа, 1984. – 320 с.
16. Кожина М. Н. Стилистика русского языка / М. Н. Кожина. – М.: Просвещение, 1977. – 223 с.
17. Кононенко В. И. Грамматическая стилистика русского языка. – К., 1981. – 242 с.
18. Колесов В. В. Культура речи – культура поведения / В. В. Колесов. – Л., 1988. – 271 с.
19. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько. – К., 2003. – 462 с.
20. Основы культуры речи. Хрестоматия / Под ред. Скворцова. – М.: Высш. шк., 1984. – 312 с.
21. Панфилов А. К. Сборник упражнений по стилистике русского языка / А. К. Панфилов. – М.: Просвещение, 1989. – 208 с.
22. Плещенко Т. Стилистика и культура речи / Т. Плещенко. – Минск, 1999. – 234 с.
23. Розенталь Д. Э. Практическая стилистика русского языка / Д. Э. Розенталь. – М.: Высшая школа, 1974. – 352 с.
24. Стилистика русского языка / Под ред. Н.М. Шанского. – Л., 1989. – 222 с.
25. Культура русской речи / под ред. Л. К. Граудиной, Е. Н. Ширяева. – М., 1998. – 560 с.

7.2. Допоміжна

Додаткова література

1. Земская Е. А. Активные процессы в русском языке на рубеже XX-XXI в.в. // Язык как деятельность. Морфема. Слово. Речь. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – С.513-533 (конспект, подбор собственных примеров).
2. Плещенко Т. П. Стилистика и культура речи. – Минск, 1999. – С.244-258. Упражнения: №1,3,10,15,20,22,31,40.
3. Дудик П. С. Стилїстика української мови. – К., 2005. – С. 180-188.
4. Масальський В. До питання про стилістичне застосування різних типів речень у сучасній укр. літ. мові // Мовознавство. – 1993. – №6. – С.36-42.

8. Інформаційні ресурси

<http://194.44.152.155/elib/local/sk679385.pdf>

<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/3848/stylistykasuchukrlitemovy.pdf>